

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Dvb. 1. Vtrum in Ecclesia sit potestas conferendi Indulgentias.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

beneficium simplex; non autem ad Ordines sacros, aut beneficium curatum. Ita communiter Doctores. Vnde sequitur, Episcopum non videri posse dispensare cum illegitimo ad canonicatum Ecclesie cathedralis. Ratio est; quia Concilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. statuit, vt omnes canonicatus Ecclesie cathedralis habeant annexum Ordinem sacrum, ad quem Episcopus non potest dispensare cum illegitimo.

An, & quouique tollatur per Episcopis.

Aduerte tamen: Quando hoc impedimentum est occultum, probabile esse, Episcopum posse in eo absolute dispensare ad omnia: nam tunc cen-

setur esse ex delicto occulto, scilicet ipsorum parentum; ac proinde videtur concedi dispensatio per caput 6. sess. 24. Etsi enim omnis dispensatio stricte sit interpretanda, cum sit odium Iuris; facultas tamen dispensandi est late interpretanda, praesertim quae concessa est Episcopis: tum quia ipsis, seposita reseruatione superioris, per se competit; tum quia beneficium Principis quod non est in praedictum tertij, late interpretandum est, vt docet Glossa in Clement. Primam, De officio Vicarij, quam sequuntur omnes.

D E

INDVLGENTIIS.

Circa Quaestionem 25. 26. & 27.

1
Variae acceptiones Indulgentiae

NOta, nomine *Indulgentia* generatim significari quandam iuris relaxationem; nempe, quando cum aliquo minus seuerè agimus, quam pro nostro iure possemus. Apud Patres accipitur interdum pro remissione peccatorum; vt patet apud Cyprianum epistolâ ad Iubaianum; & apud Hieronymum in Comment. cap. 4. Danielis; idque merito, quia in remittendis peccatis, quoad culpam & poenam Deus maxime de suo iure remittit. Sed postea accommodatum est hoc nomē ad significandam proprie condonationem poenae temporalis. Nam vulgo etiam parentes dicuntur *Indulgentes*, quando filios non castigant; & castigationis condonatio vocatur *Indulgentia*. Ita accipitur in proposito, & potest sic describi: *Indulgentia est remissio poenae temporariae, ob culpam actualem Deo debitam, per auctoritatem Ecclesiasticam extra Sacramentum factam, per applicationem earum satisfactionum, quae in communi thesauro Ecclesiae sunt repositae.*

CAPVT I.

De potestate conferendi Indulgentias.

DVBIVM I.

Vtrum in Ecclesia sit potestas conferendi Indulgentias?

2
Haeretici negantes.

NOtandum est: Primos qui hanc potestatem negauerunt, fuisse Waldenses, vt docet Alphonsus à Castro *De haeresibus*, Verbo *Indulgentias*: quos secutus est Ioannes Wicleff, vt patet ex Concilio Constantiensis sess. 8: hunc Lutherus, Lutherum Calvinus, & alij haeretici nostri xui. Vide Lutherum apud Rosensem in assertionem articuli 18. & 19. vbi dicit, *Indulgentias non valere ad remissionem poenae*; & articulo 20. *Non esse salutare*: Calvinus lib. 3. *Institut.* cap. 5. docet esse *figmenta*.

Veritas Catholica affirmat.

Sed veritas Catholica est, *Esse in Ecclesia potestatem concedendi Indulgentias*, id est, condonandi poenas peccatis debitas extra Sacramentum. Patet ex Concilio Tridentino sess. vltimâ, vbi damnat anathemate eos, qui dicunt *Indulgentias esse inuiles*;

vel eas concedendi in Ecclesia potestatem esse negant. Et ex Concilio Constantiensis sess. 8. vbi damnantur articuli Wicleff, inter quos 42. est: *Fatum est credere Indulgentijs Papae & Episcoporum.* Et ex Bulla Leonis X. quae habetur in tomo 4. Conciliorum, pag. 700. vbi damnantur sex articuli Lutheri de Indulgentijs.

Probatum Primò ex varijs Scripturae locis. Primus locus est Ioannis 20. v. 23. *Quorum remisseritis peccata, remittuntur eis.* Hic Dominus dat Ecclesiae Prelatis potestatem remittendi peccata. Atqui nomine *remissionis peccatorum*, in Scripturis non solum significatur remissio culpae, sed etiam poenae temporalis: Psalmo 50. v. 4. *Amplius laua me ab iniquitate mea.* quod multi intelligunt de remissione poenae temporalis: Numer. 14. v. 20. *Dimisi iuxta verbum tuum*, id est, dimisi peccatum quo ad vindictam temporariam: & alibi saepe. Ergo dat hinc etiam potestatem remittendi poenam temporalem.

3
1. Probatum ex Scripturis.

Ioannis 20.

Dices: Dominus hic solum dat potestatem remittendi peccata per Sacramentum Poenitentiae: ergo non recte colligitur Sacerdotem ea posse remittere extra Sacramentum.

Respondeo: Principaliter quidem datur potestas remittendi peccata per Sacramentum; secundario tamen etiam extra Sacramentum. Si enim dedit Ecclesiae potestatem remittendi culpam & poenam aeternam per suam sententiam, quam voluit esse Sacramentum; multo magis ei dederit potestatem remittendi poenam temporalem, si causa subdit. Confirmatur ex Cyrillo lib. 12. in Ioan. cap. 56. vbi dicit, Paulum huius potestatis auctoritate fornicarium illum Corinthium, quem prius in perniciem carnis tradiderat, rursus recepisse; nempe condonata vindicta, ne maiore tristitia absorberetur. Atqui Paulus hoc extra Sacramentum fecit; absens enim erat.

Alius locus est Matthaei 16. v. 19. *Tibi dabo claves regni caelorum.* Ad claves regni caelorum pertinet impedimenta caeli tollere: atqui non solum culpa, sed etiam reatus poenae impedit caeli ingressum: ergo data est Ecclesiae potestas tollendi hunc reatum, alioquin claves essent imperfectae, neque possent caelum aperire. Vnde Theophylactus in hunc locum; *Claves*, inquit, *intelligas, quae ligant & soluant, hoc est, delictorum vel indulgentias, vel poenas.*

Matth. 16.

Tertius

Matth. 18.

Quid propriissime aliquem solui.

Tertius locus Matth. 18. v. 18. omnibus Apostolis, & in ipsis omnibus Ecclesie Prælatibus dicitur, *Quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælis: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælis.* Hic amplissima potestatis ligandi & soluendi promittit; atqui propriissime dicitur quis solui, quâdo à debito pœnæ absoluitur: ergo hic istud continetur.

Dices, Hæc potestas intelligenda est exerceri mediante Sacramento.

Contrà: Quia Potestas ligandi non astringitur Sacramento, ergo neque Soluendi. Confirmatur, quia sub potestate soluendi continetur etiam potestas dispensandi in votis, iuramentis, & legibus Ecclesiasticis, & absoluendi ab excommunicatione, aliisque censuris: ergo non solum exercetur per Sacramentum, sed etiam sine Sacramento.

Dices, Si potestas soluendi à peccatis nõ astringitur Sacramento, ergo etiam Ecclesia poterit remittere culpam mortiferam & pœnam æternam sine Sacramento.

Respondeo, Negando Consequentiam: Quia datur potestas remittendi culpam iuxta naturam & conditionem culpæ, & pœnam iuxta conditionem pœnæ. Conditio autem culpæ est, vt nequeat remitti sine internâ aliquâ renouatione, quam ministri Ecclesie non possunt in alijs facere, nisi mediante Sacramento. Reatus autem pœnæ temporalis, vt tollatur, non postulat vllam internam mutationem, sed fit per condonationem extrinsecam; vnde extra Sacramentum fieri potest.

2. Cor. 2.

Quartus locus, 2. ad Corinth. 2. v. 10. *Cui aliquid donastis, & ego; nam & ego quod donauit, si quid donauit propter vos in persona Christi.* Hic Apostolus dicit se condonare pœnitentiam iniunctam incestuoso, ne maiore tristitia absorbeat; nam per condonationem intelligit remissionem pœnæ impositæ, vt notauit hic Ambrosius, Theodoretus, Theophilactus, Anselmus, Oecumenius. Quòd autem hæc donatio rata fuerit apud Deum, ex eo pater, quod Apostolus dicat se donare in persona Christi, id est, Christi auctoritate, tanquam Christi vicarius, qui dixit; *Quæcunque ligaueritis super terram, erunt ligata & in cælis.* Ita Ambrosius & Anselmus in hunc locum, & Cyrillus supra lib. 12. cap. 56. in Ioannem. Vnde hæc condonatio non minus erat efficax, quàm si à Christo facta fuisset, vt notant Glossa & Anselmus.

4

2. Probat ex Concilijs & Patribus.

Probatur Secundò, Ex Concilijs & Patribus. Ex quibus constat in Ecclesia semper fuisse vsum remittendi pœnas peccatis debitas iustis de causis. Nam penes Episcopum erat, habita ratione personarum, peccatorum, & promptitudinis agendæ pœnitentiæ, remittere de pœnitentia iniunctâ; quod nihil est aliud, quàm *Indulgentias concedere.* Patet hoc ex Concilio Ancyranò cap. 2. circa annum Domini 308. sub Siluestro I. vbi in arbitrio & potestate Episcoporum dicitur esse, vt Diaconis lapsis in persecutione, aliquid pœnitentiæ imminuant. Et cap. 5. *Episcopum hanc habere licentiam oportet, vt perspectâ singulorum [pœnitentium] conuersatione, normam regulamque conuersationis attribuat;* id est, vt humanius agens, secundum vitæ modum, tempus alicui pœnitentiæ breuiare possit. Et ex Concilio Nicæno cap. XI. vbi dicitur, *Episcopo licere humanius aliquid cogitare circa eos, qui aliquod tempus seruenter pœnitendo expleuerint.* Vide etiam Concilium Laodicenum can. 2. sub Siluestro I. &

Nicænum.

Laodice- num.

Carthaginense IV. can. 76. sub Anastasio I. An. Cartheg. Domini 436.

Idem Confirmatur ex Tertuliano lib. ad Marti-
tyres circa principium: *Quam pacem, inquit, quidam in Ecclesia non habentes, à Martyribus in carcere exorare consueuerunt, eam in vobis custodire debetis, vt si forte alijs eam dare possitis.* In quem locum vide Pamelium. Et ex Cypriano varijs epistolis vt epistolâ, 11. 12. 13. 14. & 52. Erat enim consuetudo, vt lapsi in persecutione, quibus grauis & longa pœnitentia erat agenda, adirent Martyres & Confessores, qui pro fide Christi multa erant perpessi, vel adhuc in vinculis detinebantur, & ab illis impetrarent libellos, vel litteras ad Episcopos, vt eis propter Martyrum merita pœnas iniunctas condonarent. Eiusdem relaxationis meminerunt Basilius can. 54. & 74. ad Amphilo-
chiû, vt habet Balsamon: & Gregorius Nyss. epist. ad Latoium apud Balsamonem, & Methodius Episcopus Constantinopolitanus, apud eundem in fine, & Innocentius I. epist. 1. ad Decentium c. 7. & Chrysoströmus lib. 2. de Sacerdotio. Atqui relaxatio pœnitentiæ constituta est Indulgentia quædam. Neque dici potest hanc condonationem non fuisse ratam apud tribunal Dei; tum quia fiebat in personâ Christi ab Episcopis, licet propter Martyrum merita; tum quia alioquin Martyres illi & Episcopi pessimè pœnitentibus consuluissent, & potiùs maleficium, quàm beneficium contulissent.

Expressus autem de Indulgentijs habemus circa annum Domini 1088. quando propter necessitatem Ecclesie, ad excitandos animos fidelium concessæ sunt Indulgentiæ ab Urbano II. in Synodo Claromontanâ, proficiscentibus contra infideles, vt scribit Nauclerus, Abbas Vspergensis in Chronico, & alij. Idem fecit Alexander III. circa annum Domini, 1160. & Innocentius III. in magno Concilio Lateranensi circa annum Domini 1220. Vide Capit. *Excommunicamus*, De hæreticis, §. *Catholici*: Et Capit. *Cum ex eo*, de Pœnitentijs & remissionibus.

Deinde circa annum 1300. Bonifacius VIII. fanciens Iubilæum centesimo quoque anno habendum, insinuat esse rem antiquam: quod Iubilæum paulò post Clemens VI. reuocauit ad annum 50. & postea Sixtus IV. ad annum 25. vt habetur in Extrauagante de Pœnitentijs & remissionibus. Idè patet ex Concilio Constantiensi, & Tridentino citatis.

Probatur Tertio: Ratione. Primò, Ecclesie data est potestas obligandi ad pœnas pro peccatis subeundas, vt supra dictum est. Cur non etiam sit data potestas ex causa eas dissoluendi? præsertim cum Deus pronior sit ad misericordiam, quàm ad vindictam.

Secundò: In omni Republica perfecta non solum Princeps & Magistratus habent potestatem delicta puniendi, sed etiam punitionem ex causa condonandi: ergo Ecclesia, quæ diuina quædam & perfectissima Respub. est, similem potestatem habebit, sublimiorè tamen, suoque fini cõgruentem: Nempe, quæ etiam apud Deum effectum habeat, à quo ipsa omnem potestatem immediate accepit.

Tertio: Adde hanc potestatem esse Ecclesie valde vtilem ad eius bonam administrationem, ad populi pietatem excitandam, ad religionis Christianæ

Tertul. Cyprianus

Mos vetus impetrandi à Martyribus litteras condonatorias.

Indulgentiæ datae proficiscentibus contra infideles.

Concessio Iubilæi.

3. Probat Ratione.

Christianæ studium & amorem; præsertim cum ea sit hominû conditio, ut sensim rigor disciplina languescat, & à pœnitentijs subeundis magis magisque abhorreat, ut merito oportuerit mitiori modo illorum salutem tandem consulere.

Ex dictis patet, vsum Indulgentiarum non esse recentem, neque à quadringentis annis primùm exortum, sed iam inde à temporibus Apostolorû extitisse, etsi parciozem, quam ab annis 500. in quo decepti sunt quidam Catholici, qui putârunt à 400. vel 500. annis earum vsum cepisse; hoc enim verum non esse patet ex suprâ dictis. Nam Alexander III. in illo Capitulo *Quod autem*, De pœnitentijs & remissionibus, loquitur de Indulgentijs tanquam de re iam pridem vsitatâ. Similiter Innocentius III. in Concilio magno Lateranensi. Ante tamen illud tempus parcior fuit earû vsus, eò quod primis temporibus fideles essent feruentiores, & promptiores ad sua peccata vindicanda. Vnde Patres illam seueritatem pœnitentiarum retinuerunt quamdiu licuit. Verùm vbi ceperunt abhorreere omnino ab illa asperitate, & languescere ad bona opera, necessarium fuit aperire thesaurum Indulgentiarum, vt saltem hac benignitate allecti, studium religionis Christianæ, & suam salutem non negligerent. Quò fit, vt, si moderatè fuerint, non eneruent disciplinam Ecclesiasticam, sed potiùs corroborent, dum eul-tum pietatis in fidelibus excitant.

D V B I V M I I.

Virum in Ecclesia sit aliquis thesaurus satisfactorum, ex meritis & satisfactionibus Christi & Sanctorum, cuius dispensatio in concedendis Indulgentijs interueniat?

Negar. Maronius & Angelus.

Franciscus Maronius inter Catholicos negat extare huiusmodi thesaurum, quem sequitur Angelus Verbo *Indulgentia*, num. 9. Fundamentum eorum est, quia merita Christi plenè illi sunt remunerata: propter enim illa exaltatus est, & accepit nomen, quod est super omne nomen, ad Philip. 2. Sanctorum quoque merita fuerunt ipsis remunerata, etiam supra condignum: quare ex his nihil superest, quod alijs applicetur.

Afferio est Catholicus.

Clemens VI.

Leo X.

Respondeo & Dico Primò: Certum est in Ecclesia esse quendam thesaurum, qui consistit primariò meritis & satisfactionibus Christi: secundariò meritis & satisfactionibus Sanctorum. Est definita à Clemente VI. Extrauag. *Unigenitus*, vbi dicitur, *Christum per copiosissimam sui sanguinis effusionem, infinitum thesaurum Ecclesia militati reliquisse, ad cuius thesauri cumulum B. Dei Genitricis, omniamque electorum à primo iusto vsque ad vltimum merita, administratum prestare noscuntur.* Et à Leone X. in Bulla damnationis articulorum Lutheri; vbi inter cæteros damnatur iste articulus 17. *Thesaurus Ecclesie, vnde Papa dat Indulgentias, non est Christi & Sanctorum.*

Prob. de satisfactoribus Christi.

Probatur de meritis & satisfactionibus Christi: Quia hæc sufficiunt pro exhauriendis totius mundi peccatis, tam secundum pœnam, quam secundum culpam, modo applicentur: si enim omnes crederent & baptizateatur, Christi satisfactio per baptismum applicata omnes debitum pœnam coleret.

De Satisfactionibus Sanctorum, Probatur Pri-

mò: Quia in operibus bonis est vis merendi, & vis satisfaciendi, quæ duo sunt distincta, vt supra dictum est. Sanctis autem, etsi plenè & supra condignum opera bona sint remunerata quoad vim meritoriam, non tamen remunerata sunt quoad vim satisfactoriam; non enim tantum pœnarum debebant, quantum persoluerunt; vt patet ex illo Job. 6. v. 1. *Vtinam appenderentur peccata mea quibus iram merui, & calamitas quam parui, in statera. Quasi arena maris hæc grauior apparet.* Patet etiam ex afflictionibus B. Virginis, quæ nunquam peccauit. Nullo etiam modo credibile est, S. Ioannem Baptistam, Apostolos, Martyres, & alios sanctissimos viros, qui plurima perpessi sunt, omnem illam afflictionem ex debito subisse. Manent ergo hæc afflictiones Christi & Sanctorum in acceptance diuina ad aliorum vtilitatem. Et hæc ratione vocantur thesaurus.

Prob. de satisfactoribus Sanctorum.

Probatur Secundò: Bona opera & afflictiones Sanctorum non solum merentur, vt ipsis detur præmium, quod ex iustitia debetur; sed etiam, vt illorum causâ Deus etiâ alijs beneficiat: id enim obsequijs amicorum iure amicitie debetur. Ergo etiâ si poneremus illa esse plenè remunerata quoad debitum iustitiæ, tamen non sunt plenè remunerata quoad debitum amicitie. Ergo sic semper manent in acceptance diuina, vt vltèrius remunerationem accipiant.

Ex dictis patet solutio rationis Francisci Maronij de meritis Sanctorum. Quòd autem ait de meritis Christi, omnino falsum est. Non enim hæc plenè remunerata sunt ipsi Christo quoad debitum iustitiæ, vt alibi dictum est; præsertim cum ipsius meritum non fuerit destinatum ad ipsi gloriam promerendam, sed ad generis humani salutem.

Thesaurus hic nunquam potest deficere.

Dico Secundò: Hunc thesaurum nunquam posse deficere. Est communis Doctorum. Probatur: Quia merita & satisfactiones Christi non possunt exinaniri, cum superent omnem omnium hominum malitiam: sunt enim per se infinita virtutis, tum in ratione meriti, tum in ratione satisfactoris. Merita verò & satisfactiones Sanctorum, etsi exhauriri possint, quatenus illis ex iustitia aliquid debitum esse potest; non tamen exhauriri possunt quatenus iure amicitie, & ex congruo illis aliquid debetur. Nam illis amicitia æterna est cum Deo, semperque decet Dei charitatem & liberalitatem, vt propter amicorum suorum merita & patientiam semper beneficiat ijs, qui ad ipsorum opem confugiunt. Itaque non possunt exhauriri quoad vim impetrandi, quam habent ex congruo.

Ecclesia habet potestatem ex hoc thesauro dispensandi.

Dico Tertio: In Ecclesia esse potestatem ex hoc thesauro fidelibus dispensandi. Definitur à Clemente VI. suprâ, vbi dicitur: *Quem thesaurum non in sudario repositam, non in agro absconditum, sed per B. Petrum celi Clauigerum, eiusque successores, suos in terris vicarios, commisit fidelibus salubriter dispensandum.*

Ratio est, Primò: Quia in omni Republica perfecta debet esse potestas dispensandi bona communia. Atqui hic thesaurus, sicut & Sacramenta, pertinet ad bona communia Ecclesie. Secundò: Dominus Ecclesie reliquit potestatem dispensandi Sacramenta, & per Sacramenta ipsius merita ad remissionem culpæ & pœnæ æternæ, idque etiam in suos inimicos: ergo multò magis reliquit illi potestatem dispensandi ex causa ipsius satisfactoris.